

**Міністерство внутрішніх справ України  
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів  
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали  
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

**26 березня 2020 року**

**УДК 351.74**  
**Р68**

Статті друкуються в авторському варіанті.  
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення  
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

**Роль** та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-  
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.  
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,  
2020. 268 с.  
**УДК 351.74**

**Крижановська О. В.,**  
к. ю. н., викладач кафедри адміністративної  
діяльності поліції ОДУВС

## ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

**Постановка проблеми.** Домашнє насильство – найбільш розповсюджена форма порушення прав людини. Запобігання та протидія домашньому насильству стає все більш актуальною проблемою сучасного суспільства. Насильство щодо ближніх, особливо спрямоване на жінок, дітей, осіб похилого віку, людей з обмеженими можливостями, - не знає географічних кордонів. Ця проблема актуальна для всіх країн світу. Зростанню домашнього насильства сприяє не тільки те, що суспільство часто не готове відкрито обговорювати дану проблему, але й жертви насильства нерідко самі не схильні розголошувати подію, яка з ними сталася.

**Виклад основного матеріалу.** Сьогодні визнано, що домашнє насильство порушує ряд прав людини: право кожного на рівний захист перед законом і відсутність дискримінації за ознакою статі; право не піддаватися жорстокому поводженню; право на життя і фізичну недоторканність; право на найвищі стандарти фізичного і психічного здоров'я [1].

В Європі, завдяки активним діям міжнародних правозахисних організацій, в останні роки істотно розширилися уявлення про дотримання прав людини, в тому числі змінилося розуміння відповідальності держави за домашнє насильство.

Під тиском громадськості в багатьох країнах Європи розпочалося державне субсидування кризових центрів і притулків для жертв насильства. Так як діючі нормативно-правові акти, не враховували специфіку та складність цього виду насильства, то пропонувалися різні додаткові заходи і поправки до адміністративного, кримінального та цивільного законодавства, а значна кількість держав почали розробляти спеціальні закони, мета яких полягала у створенні правової бази для реалізації комплексного підходу до вирішення проблеми домашнього насильства. Такі закони діють в більшості держав Європейського Союзу. Не є винятком у цьому відношенні і Німеччина, де проблема домашнього насильства актуальна як ніколи. Тому в числі своїх найважливіших завдань федеральний уряд називає ефективну боротьбу з насильством проти жінок, допомогу жертвам і послідовне покарання злочинців.

З 1 січня 2002 р. у Німеччині діє Федеральний закон «Про цивільно-правовий захист від насильства та переслідування». Поштовхом для прийняття даного нормативного правового акта стало прийняття ООН Модельного закону про насильство в сім'ї. Метою даного правового акта було подолання недосконалості існуючого законодавства та удосконалення наявних законів про насильство в сім'ї.

У Законі Німеччини про захист від насильства вперше було закріплено положення про те, що насильницькі дії в домашніх і сімейних умовах не є і не можуть бути приватною справою, і насильство однієї людини над іншою, навіть якщо воно відбувається за зачиненими дверима власної квартири (будинку), розглядається як

суспільно-небезпечне діяння, переслідуване за законом, що відповідає закріпленому в Основному Законі (Конституції) Німеччини принципу про те, що шлюб і сім'я знаходяться під особливим захистом держави.

З прийняттям Закону про захист від насильства всі федеральні землі Німеччини прийняли ряд законодавчих актів, у тому числі внесли відповідні зміни в земельне поліцейське право, розширивши права співробітників поліції, з тим щоб останні могли більш ефективно попереджати і припиняти правопорушення у сімейній сфері. Адже саме поліцейські першими стикаються з цим соціальним явищем і від того, як вони зреагують, залежить часом і життя людини. Тепер дії поліції більше не обмежуються разовим впливом на порушника - вони спрямовані на довготривалий захист його жертви [1, с. 423].

До найбільш часто вживаних заходів поліцейського впливу відносяться: видалення з квартири (будинку) небезпечної особи; заборона приходу в квартиру (будинок) небезпечній особі; видалення з певного місця небезпечної особи. В особливо важких випадках небезпечна особа береться під варту. Необхідно відзначити, що перераховані заходи, які становлять основу поліцейсько-наглядової діяльності, є тимчасовими і в кожній федеральній землі встановлені свої, максимальні терміни їх дії. Видалення з квартири (будинку) небезпечної особи як засіб поліцейського впливу на порушника, як правило, супроводжується заборорою приходити в квартиру (будинок), але останній запобіжний захід може виноситися і окремо (самостійно), при цьому неважливо, хто є власником квартири (будинку). Заборона діє не тільки щодо самої квартири. Як правило, не можна з'являтися і в її околицях, тобто оголошується також заборона наближатися до неї ближче встановленої поліцією відстанню.

У порушника громадського порядку можуть бути відібрані ключі, які будуть зберігатися в поліцейській дільниці; він отримує можливість взяти з собою документи, особисті речі, предмети першої необхідності і гроші. Він повинен сам і за свій рахунок подбати про своє розміщення, наприклад, в готелі, у друзів, знайомих. Якщо порушнику пізніше знадобляться які-небудь речі, то він може відвідати квартиру (будинок) тільки у присутності поліцейського. Рішення про застосування зазначених заходів поліцейські приймають прямо на місці події, зафіксоване у письмовому вигляді. У таких випадках жертві насильства не потрібно писати будь-яких заяв або пояснень.

Потерпіла сторона може навіть і не просити про це поліцейських - вони самі мають право застосувати будь-який з цих 24 -х заходів, виходячи з оцінки ситуації. Крім того, поліція детально інформує постраждалу особу про можливості захисту в цивільному порядку на підставі Закону про захист від насильства і про подачу відповідних заяв до суду.

Таким чином, жертві не потрібно більше переховуватися у друзів або родичів. За ті дні, протягом яких буде діяти один із зазначених вище заборон, жінка здатна прийти в себе, в спокійній обстановці все обдумати і вирішити, як вчинити в подальшому. Заборона вступу в контакт означає перешкоджання особі, від якої виходить небезпека, вступати з постраждалою стороною в словесний контакт на вулиці, по телефону, факсом, надсилати листи, електронні повідомлення та ін. При цьому може бути також винесено заборону на контакт з дітьми. У випадку порушення особою хоча б однієї із винесених їй заборон, до неї в обов'язковому порядку застосовується арешт.

Необхідно відзначити, що в таких федеральних землях як, наприклад, Баварія, поліція окремо перевіряє, чи є необхідність для продовження винесеного запобіжного заходу, чи знаходиться жертва ще в небезпеці і скасовує свої заходи, якщо аналогічні заходи винесені судом. Крім того, такі заходи, як видалення з квартири (будинку) і заборона вступу в контакт, автоматично втрачають свою силу, якщо жертва насильства знову запустила особу, від якого виходила небезпека, у свою квартиру (будинок) або сама вступила з нею у контакт.

Для багатьох жінок, особливо у кого є діти, кращим вирішенням питання є залишення особою, яка застосовує насильство, спільного помешкання, але це відбувається дуже рідко. У цьому випадку можливий переїзд в Будинок захисту жінок. Адреси цих будинків тримаються, як правило, в секреті. Там працюють підготовлені й компетентні співробітники, які проконсультують жертву насильства і нададуть необхідну допомогу. Перебуваючи в Будинку захисту жінок, можна продовжувати працювати, підшукувати нове житло, а також налагодити відвідування дітьми школи [2, с. 384].

**Висновки.** Таким чином, враховуючи зарубіжний досвід боротьби з протидією та виявленням домашнього насильства, вважаємо за необхідне виділити деякі аспекти, які становлять інтерес для вдосконалення чинного законодавства у сфері протидії насильству, зокрема відповідальності за вчинення цього виду правопорушень:

- дії правоохоронних органів повинні бути направлені на вилучення із сім'ї насильника, а не жертви;
- скоординовані дії правоохоронних органів із організаціями у сфері надання необхідної психологічної, педагогічної, медичної та юридичної допомоги жертвам домашнього насильства, виховної роботи з агресором, яка спрямована на збереження сім'ї, в тому числі за допомогою низки корекційних заходів.

Важливо зазначити, що при вдосконаленні національного законодавства нашої держави щодо протидії домашнього насильства, через перейняття позитивного досвіду зарубіжного правотворення необхідно обов'язково враховувати специфіку та реальні потреби нормотворчої та правозастосовної діяльності.

### Література

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 грудня 2017 року № 2229-VIII. Електрон. дан. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Бекетов О. И., Майле, А. Д. Профилактические меры полицейского воздействия в системе мер противодействия домашнему насилию в государствах европейского сообщества. *Вестник Воронежского государственного университета*. 2009. № 1(6). С. 420-431.
3. Адміністративне деліктне законодавство. Зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні [авт.-упоряд. О. А. Банчук]. К.: *Книги для бізнесу*, 2007. 912 с.

|                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Ищенко І. В.</b>                                                                                      |     |
| ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.....                | 149 |
| <b>Колдorarь О. І.</b>                                                                                   |     |
| ПОЛІЦІЯ І НАСЕЛЕННЯ: ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ.....                                   | 150 |
| <b>Коропатов О. М., Медведенко С. В.,</b>                                                                |     |
| ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....    | 151 |
| <b>Крижановська О. В.</b>                                                                                |     |
| ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....                                                    | 154 |
| <b>Нагорная Н. А.</b>                                                                                    |     |
| РОЛЬ ПРЕЗУМПЦІИ НЕВИНОВНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ДОКАЗЫВАНИЯ.....                                                 | 156 |
| <b>Твердохліб А. С.</b>                                                                                  |     |
| ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ..... | 158 |

#### **СЕКЦІЯ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.**

|                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Варинський В. О.</b>                                                                                                    |     |
| ПРОБЛЕМИ НАРКОМАНІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....                                                                     | 160 |
| <b>Гросу О. В.</b>                                                                                                         |     |
| ПРОТИДІЯ НЕЗАКОНОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН.....                                                                         | 161 |
| <b>Косарвська О. В., Велетнюк Н. С.</b>                                                                                    |     |
| ОКРЕМІ СОЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД МОЛОДІ.....                                        | 162 |
| <b>Пашаєв А. З.</b>                                                                                                        |     |
| ПРОТИДІЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ ШЛЯХОМ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....                                                           | 164 |
| <b>Ярмакі В. Х.</b>                                                                                                        |     |
| МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ..... | 165 |

#### **СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.**

|                                                                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Бляшенко О. О.</b>                                                                                                                                      |     |
| ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ОСІБ ДО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....                                                                        | 167 |
| <b>Болтянська А. В.</b>                                                                                                                                    |     |
| ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СТАТУСУ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....                                               | 168 |
| <b>Гриньова К. Г.</b>                                                                                                                                      |     |
| ОСОБЛИВОСТІ ПОРЯДКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ.....                                                 | 170 |
| <b>Дьоров С. Л.</b>                                                                                                                                        |     |
| ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОРТАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ» В ОПЕРАТИВНОМУ ПОШУКУ ЗЛОЧИННО-АКТИВНИХ ОСІБ..... | 171 |
| <b>Єгоров С. О.</b>                                                                                                                                        |     |
| ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ КИШЕНЬКОВИМ КРАДІЖКАМ.....                                                             | 173 |
| <b>Колісниченко М. В.</b>                                                                                                                                  |     |
| ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....                                                                                     | 176 |
| <b>Кіріченко А. В.</b>                                                                                                                                     |     |
| ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯН ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....                                                                  | 178 |
| <b>Кісенко В. П.</b>                                                                                                                                       |     |
| ОПЕРАТИВНІ ПІДРОЗДІЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ЯК СТОРОНА ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....                                                      | 179 |